

Євгеній Стецюк

студент 3 курсу спеціальності 071 «Облік та оподаткування»,

Науковий керівник: **М. В. Кузуб**,

старший викладач, кафедри обліку і оподаткування,

Київський національний торговельно - економічний університет,

м. Київ

ПРОБЛЕМА ІДЕНТИФІКАЦІЇ І ВИЗНАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ В ОБЛІКУ

Ефективне функціонування підприємства за сучасних умов напряму залежить від господарських засобів: їх кількості, якості, швидкості надходження та строків використання, що впливає на економічний розвиток в цілому та отримання вигоди. Зараз неможливо уявити собі функціонуюче підприємство, яке б не використовувало такі елементи, як торгову марку, патенти, web-сайти тощо. Всі ці елементи відносяться до нематеріальних активів.

Нематеріальні активи (далі – НМА) є унікальними за своїми характеристиками, складом та рівнем впливу на результати господарської діяльності. Також використання цього виду активів призводить до збільшення ринкової вартості активів та підвищення інвестиційної привабливості. Саме через ці аспекти питання ідентифікації та визнання цих видів активів, з кожним роком, стає більш актуальним з розвитком ринкових відносин та інноваційної економіки.

Відповідно до П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» нематеріальними активами є немонетарні активи, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані та утримуються підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року або одного операційного циклу (у випадку, коли він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі тощо. [4]

Також, відповідно до П(С)БО 8 НМА поділяються на 5 основних груп:

- права користування природними ресурсами;
- права користування майном;
- права на комерційні позначення;

- права на об'єкти промислової власності;
- авторське право та суміжні з ними права;
- іншу нематеріальні активи. [4]

Також, НМА поділяються на ідентифіковані та неідентифіковані. Якщо можна встановити наявність й чинність документів, що засвідчують правомірне набуття права власності, авторства, а також інших документів, що є підставою для оприбуткування активу та передбачає визначення умов і дати введення об'єкта в господарський обіг, строку корисного використання, отримання майбутніх економічних вигод, то такий нематеріальний актив вважається ідентифікованим. [2] До ідентифікованих нематеріальних активів належать торгові марки, патенти, ліцензії тощо. [3]

До неідентифікованих нематеріальних активів належать репутація товару, схильність споживачів до відповідної марки, гудвіл тощо. [2]

Основною різницею між цими двома видами є те, що ідентифіковані нематеріальні активи можуть реалізовуватися самостійно, а неідентифіковані – не відокремлюються від підприємства. [3]

Проблема полягає в тому, що більшість НМА не вірно або взагалі не ідентифікуються, не достатньо точно оцінюються, що призводить до викривлення оподаткованого прибутку й недостовірному відображенню інформації в балансі й інших формах звітності. Саме тому ідентифікація й оцінка НМА складають підґрунтя достовірного бухгалтерського обліку.

Під час визнання об'єкта НМА активом (зарахування на баланс) згідно з пунктами 25 = 26 П(С)БО 8 підприємство встановлює строк їх корисного використання [4].

При його визначенні слід враховувати:

- 1) Строки корисного використання подібних активів;
- 2) Моральний знос, що передбачається;
- 3) Правові або інші подібні обмеження щодо строків його використання;
- 4) Очікуваний спосіб використання нематеріального активу підприємством;

5) Залежність строку корисного використання нематеріального активу від строку корисного використання інших активів підприємства. [4]

На відміну від об'єктів основних засобів, термін корисного використання НМА та метод його амортизації, згідно з п. 31 П(С)БО 8, мають переглядатися наприкінці звітного року, якщо в наступному періоді очікуються зміни строку корисного використання активу або зміни умов отримання майбутніх економічних вигід.

Оскільки НМА не мають безпосереднього матеріального втілення і не підвладні фізичному зносу, для певних НМА, згідно з П(С)БО 8, строк корисного використання може бути невизначеним [4].

До НМА з невизначеним строком корисного використання належать ті, щодо яких підприємством не визначено обмеження строку, протягом якого очікується збільшення коштів (або їх еквівалентів) від використання таких НМА. Проте наприкінці кожного року вони оцінюються на наявність ознак невизначеності обмеження строку їх корисного використання. І якщо їх немає, підприємство установлює строк корисного використання таких НМА. [4]

Отже, НМА відіграють дуже важливу роль в діяльності підприємства та підвищуючи ринкову вартість активів, інвестиційну привабливість. Через це проблема ідентифікації та визнання об'єктів НМА є актуальною в наш час. Ідентифікація нематеріальних активів відбувається шляхом документальним засвідченням законності набуття права власності, що в свою чергу, дозволяє цим активам реалізовуватися окремо від підприємства. Однак існує проблема ідентифікації - викривлення оподаткованого прибутку й недостовірному відображенню інформації в балансі й інших формах звітності, через недостовірність ідентифікації. Також, ще однією проблемою в обліку НМА є визнання цих об'єктів. Саме тому, доки в Україні не буде налагоджено облік та управління НМА вітчизняні перспективи прискореного розвитку промисловості в сфері вдосконалення технологій зменшуються.

Список використаних джерел

1. Побережець О.В., Іванова К.В. Ідентифікація та класифікація нематеріальних активів та проблеми їх визначення. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Одеса, Україна. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/23-2-2017/29.pdf>
2. Коба О.В., Софієнко А.О., ЧижА.О. Визнання, ідентифікація та класифікація нематеріальних активів. URL: <https://economics.opu.ua/files/archive/2012/No2/98-104.pdf>
3. Корогод Н.П., Сулім-Тимовті А.О. Ідентифікація нематеріальних активів підприємства. Економіка і регіон. №6 (55).2015. ПолтНТУ. С. 136-142
4. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом МФУ № 242 від 18.10.99 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>
5. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 19 «Об'єднання підприємств», затверджене наказом МФУ № 163 від 07.07.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>